24. 9. 2003

ID: 22042

Odkup akcií a veřejná obchodovatelnost

Nabyl-li akcionář akcie za situace, kdy zákon nespojoval s nabytím určitého podílu odkupovou povinnost, nelze mu následně zpětně takovou povinnost uložit, neboť takový postup by zakládal pravou zpětnou účinnost zákona.

Nabyl-li akcionář akcie za situace, kdy zákon nespojoval s nabytím určitého podílu odkupovou povinnost, nelze mu následně zpětně takovou povinnost uložit, neboť takový postup by zakládal pravou zpětnou účinnost zákona.

Rozhodování o zrušení veřejné obchodovatelnosti akcií, jakož i rozhodnutí o podání žádosti o povolení k veřejnému obchodování s akciemi společnosti, patří podle ustanovení § 187 písm. h) obch. zák. do působnosti valné hromady. Bez takového rozhodnutí valné hromady nelze žádost o povolení k veřejnému obchodování akcií podat.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 307/2002, ze dne 29.1.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci návrhu P. S. s.r.o., o neplatnost usnesení valné hromady P. p., a.s., vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 15 Cm 209/98, o dovolání navrhovatelky proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12. prosince 2001, č.j. 7 Cmo 421/2001-187, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Napadeným rozsudkem potvrdil odvolací soud rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 16.11.2000, č.j. 15 Cm 209/98-129, kterým tento soud zamítl návrh na vyslovení neplatnosti všech usnesení valné hromady P. p., a.s. (dále též jen „společnost“), konané (dle výroku usnesení soudu prvního stupně) dne 17.4.1998, přičemž opravil výrok rozhodnutí soudu prvního stupně v souladu s návrhem tak, že vyslovil, že se zamítá návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady konané dne 7.4.1998.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že napadaná valná hromada tvrzenou protiprávností „pokud jde o výkon hlasovacích práv majoritním akcionářem“ netrpěla. (Navrhovatelka tvrdila, že majoritní akcionář nebyl oprávněn vykonávat na valné hromadě hlasovací právo, protože jako majitel akcií představujících více než 50 % podíl na základním jmění společnosti porušil povinnost učinit ostatním akcionářům veřejný návrh smlouvy o koupi akcií.) Nebylo prokázáno, že by podíl B. I. B. O. H. Ltd. (dále jen „majoritní akcionář“) na veřejně obchodovatelných akciích společnosti, představoval polovinu či více základního jmění společnosti.

Základní jmění společnosti v době konání valné hromady činilo 1.717,474.400,- Kč. Majoritní

akcionář s 55 % (přesně 55,01) podílem na základním jmění, držel 9,449.428 akcií v nominální hodnotě 100,- Kč. Akcie koupil v srpnu 1997 od B. I. H. N.V. (dále jen „původní majoritní akcionář“).

V důsledku sloučení společnosti se společnostmi O., a.s. a P. V. n. N., a.s. k 31.1.1997 (dále jen „sloučení“) došlo, jak vyplývá z obchodního rejstříku, ke zvýšení základního jmění společnosti o 552.611.400,- Kč. K pokrytí tohoto zvýšení vydala společnost 5,526.114 akcií na majitele v nominální hodnotě 100,- Kč, určených k výměně za akcie slučovaných společností, které zanikly k 31.1.1997. Podíl původního majoritního akcionáře činil 3,502.249 (správně 3,502.248) akcií, podíl ostatních akcionářů 2,023.866 akcií. U akcií, jež měly připadnout ostatním akcionářům, bylo požádáno o povolení k veřejnému obchodování, u akcií, které měly připadnout původnímu majoritnímu akcionáři, nikoli. Ministerstvo financí, jak vyplývá z jeho rozhodnutí ze dne 21.2.1997, vydalo povolení k veřejnému obchodování pouze pro 13,644.746 akcií na majitele v nominální hodnotě 100,- Kč. Tyto skutečnosti jsou mezi účastníky nesporné.

Z uvedeného vyplývá, že majoritní akcionář i původní majoritní akcionář drželi 9,449.428 akcií společnosti, z nichž bylo 5,947.180 veřejně obchodovatelných, což představovalo cca 34,5 % podíl na základním jmění společnosti. Povinnost učinit veřejný návrh smlouvy o koupi akcií podle § 183b obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) v tehdy platném znění, proto majoritním akcionářům nevznikla.

S argumentací navrhovatelky, že uvedený postup byl protiprávní, a že všechny akcie vydané společností k pokrytí zvýšení základního jmění v důsledku sloučení společností byly nutně veřejně obchodovatelné, když byly určeny k výměně za veřejně obchodovatelné akcie slučovaných společností, nelze podle odvolacího soudu souhlasit. Veřejně obchodovatelnými se mohly stát jen ty akcie, na něž se vztahovalo povolení k veřejnému obchodování vydané Ministerstvem financí podle § 72 odst. 1 zákona č. 591/1992 Sb., v tehdy platném znění. Názor navrhovatelky o kontinuitě veřejné obchodovatelnosti akcií nemá v zákoně žádnou oporu.

Další námitky navrhovatelky směřovaly proti usnesení napadané valné hromady jímž bylo rozhodnuto o zvýšení základního jmění společnosti. Navrhovatelka tvrdí, že způsob určení emisního kursu byl stanoven v rozporu se zákonem, neboť nebyl vymezen dostatečně určitě a na stanovení kursu se měla podílet P. F. a.s., která připadala v úvahu jako upisovatel akcií.

Odvolací soud vyšel ze zjištění, jež soud prvního stupně učinil ze zápisu z valné hromady, podle kterého při rozhodování o zvýšení základního jmění nebyl schválen původní návrh na zvýšení základního jmění, ale protinávrh. Podle tohoto protinávrhu měl být emisní kurs akcií na zvýšení základního jmění o jmenovité hodnotě 100,- Kč určen „na základě metody vytváření ceny podle poptávky s přihlédnutím k ceně akcií“ na veřejných trzích. Následně mělo představenstvo společnosti zkontrolovat, zda emisní kurs odpovídá stanovenému způsobu. Pokud by odpovídal a činil nejméně 100,- Kč, mělo jej po zápisu usnesení valné hromady o zvýšení základního jmění do obchodního rejstříku schválit. Na tomto základě se odvolací soud ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že uvedený způsob určení emisního kursu není v rozporu se zákonem. K námitce, že se na stanovení kursu měla podílet P. F., a.s., která připadala v úvahu jako upisovatel akcií a jde tedy o konflikt zájmů, odvolací soud uvedl, že v usnesení valné hromady o zvýšení základního jmění se o P. F., a.s. v souvislosti se způsobem zvýšení základního jmění nehovoří.

Poslední námitka navrhovatelky o protiprávnosti schválení účetní závěrky spočívala v tom, že hospodářské výsledky byly založeny i na obchodních smlouvách uzavřených mezi společností a jejím majoritním akcionářem, na jejichž základě docházelo k převodům majetku. Smlouvy byly neplatné, neboť v rozporu s § 196a odst. 3 obch. zák. nebyly převody majetku odsouhlaseny valnou hromadou a majetek nebyl znalecky oceněn.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že podle zprávy auditora o ověření roční účetní závěrky společnosti za rok 1997 nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by naznačovaly, že účetní záznamy, na základě kterých byla účetní závěrka sestavena, nebyly úplné, průkazné a správné ve všech významných souvislostech. Účetní závěrka zobrazuje majetek, závazky, vlastní jmění a finanční situaci společnosti ke dni 31.12.1997 a výsledek jejího hospodaření za rok 1997 v souladu se zákonem o účetnictví. Proto neshledal, neplatnost usnesení o schválení účetní závěrky.

Uzavřel dále, že podle § 192 odst. 1 obch. zák., v rozhodném znění, zabezpečuje představenstvo řádné vedení účetnictví společnosti a předkládá valné hromadě ke schválení účetní závěrku s návrhem na rozdělení zisku. Podle § 39 odst. 1 obch. zák. musí mít akciová společnost účetní závěrku ověřenou auditorem. Společnost postupovala v souladu s uvedenými ustanoveními, proto je usnesení valné hromady o schválení účetní závěrky platné. Okolnost, ze které navrhovatelka dovozovala neplatnost usnesení valné hromady o schválení účetní závěrky, je z hlediska účetní závěrky bez významu a nemohla přivodit neplatnost usnesení. Kromě toho nebyla ani prokázána.

Prodej piva společností majoritnímu akcionáři představoval běžné obchodování, nikoli převod majetku na který míří ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák., ve znění zákona č. 142/1996 Sb. Kromě toho nebylo prokázáno, že by objem obchodů přesáhl 10 % výše základního jmění společnosti, tj. 171,747.440,- Kč. Podle faktur, jimiž soud prvního stupně prováděl důkaz, nepřesáhly uvedené obchody s majoritními akcionáři částku 50,000.000,- Kč.

Z uvedených důvodů odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně.

Návrhu na připuštění dovolání odvolací soud nevyhověl.

Proti usnesení odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 239 odst. 2, co do důvodů na ustanovení § 241 odst. 3 písm. b), c) a d) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“).

V odůvodnění dovolání namítá, že výrok rozsudku odvolacího soudu je zmatečný, když zní „rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje ve správném znění, že se zamítá žaloba o určení neplatnosti usnesení valné hromady žalovaného ze dne 7.4.1998.“ Podle dovolatelky se jedná o „jakousi mutaci potvrzujícího a měnícího rozhodnutí,“ kterou občanský soudní řád nepřipouští. Dovolatelka dále namítá, že kromě její argumentace k neplatnosti usnesení valné hromady, kterým byla schválena účetní závěrka, se odvolací soud nijak nevypořádal s obsáhlou a důkazně podloženou argumentací, kterou mu předložila v průběhu odvolacího řízení.

K odůvodnění svých námitek dovolatelka uvádí, že akcie slučovaných společností O., a.s. a P. V. n. N., a.s. byly v době sloučení veřejně obchodovatelné. K 31.1.1997 bylo do obchodního rejstříku zapsáno zvýšení základního jmění v souvislosti se sloučením. Rozhodování o podání žádosti o zrušení veřejné obchodovatelnosti akcií podle § 187 písm. h) obch. zák. v rozhodném znění, náleží výhradně do působnosti valné hromady. Přitom ani mimořádná valná hromada konaná dne 27.6.1997, která rozhodovala o sloučení, ani žádná jiná valná hromada společnosti nerozhodovala o návrhu na zrušení veřejné obchodovatelnosti akcií. Žádost o povolení veřejné obchodovatelnosti jen části akcií proto byla podána protiprávně a správní rozhodnutí nemůže vyloučit povinnost majoritního akcionáře učinit veřejný návrh smlouvy o koupi veřejně obchodovatelných akcií. Stejná povinnost vyplývá při rozhodování valné hromady o zrušení veřejné obchodovatelnosti z ustanovení § 186a obch. zák., ve vztahu k akcionářům, kteří nehlasovali pro zrušení veřejné obchodovatelnosti.

Dovolatelka soudí, že přes rozhodnutí Ministerstva financí o povolení veřejné obchodovatelnosti jen části akcií vydaných za akcie slučovaných společností, vznikla původnímu majoritnímu akcionáři odkupová povinnost podle ustanovení § 183b obch. zák. Vzhledem k tomu, že tuto povinnost nesplnil, nemohl podle ustanovení § 186c odst. 2 písm. d) obch. zák. vykonávat hlasovací práva a usnesení napadané valné hromady proto nebyla přijata potřebnou většinou hlasů. Argumentace soudu prvního stupně, že původní majoritní akcionář prodal dne 29.8.1997 své akcie, takže k datu konání valné hromady 7.4.1998 žádná hlasovací práva nevykonával, neboť nebyl akcionářem společnosti, „představuje pouze snahu o popření zásad, na kterých stojí české akciové právo a ochrana minoritních akcionářů. Přistoupení na argumentaci soudu, tedy že je možné nemožnost výkonu hlasovacích práv vzniklou v důsledku nesplnění nabídkové povinnosti zhojit účelovým převodem celého balíku akcií jiné (v daném případě právnické) osobě, bytostně spojené v rámci jednoho koncernu, by majoritnímu akcionáři umožňovalo široké obcházení zákonné povinnosti na úkor ostatních akcionářů.“

Dovolatelka dále tvrdí, že se oba soudy dopustily chybného výkladu § 183b obch. zák., když pominuly skutečnost, že původnímu majoritnímu akcionáři vznikla odkupová povinnost i v souvislosti s převodem akcií od C. S. F. P., který se, jak uvádí sama společnost, uskutečnil v listopadu 1996. Tuto povinnost lze dovodit z čl. II. bodu 7. přechodných ustanovení zákona č. 142/1996 Sb., podle kterého akcionář, mající ke dni účinnosti tohoto zákona podíl na veřejně obchodovatelných akciích zakládající povinnost učinit veřejný návrh smlouvy o koupi akcií, nemá povinnost tento návrh učinit, ledaže po nabytí účinnosti tohoto zákona nastanou předpoklady zakládající vznik této povinnosti. Stav, kdy původní majoritní akcionář získal společně s jinými osobami jednáním ve shodě zákonem stanovený podíl, nastal v projednávané věci u „žalobce“ (zřejmě má být u majoritního akcionáře) před účinností citovaného zákona. V souvislosti s převodem akcií z majetku C. S. F. P. pak nastal - po účinnosti zákona - stav, kdy akcionář získal sám zákonem předpokládaný podíl se kterým zákon spojuje odkupovou povinnost. Původní majoritní akcionář z tohoto důvodu odkupovou povinnost měl, a protože ji v zákonné lhůtě nesplnil, nemohl na napadané valné hromadě vykonávat hlasovací právo.

Podle názoru dovolatelky se soud „nevěrohodně a bez hlubšího seznámení s problematikou“ vypořádal s tvrzením, že napadaná valná hromada schvalovala závadnou účetní závěrku, ve které byly zahrnuty i obchody mezi společností a jejími majoritními akcionáři. Jak vyplývá z dokazování před soudem prvního stupně, objem těchto obchodů výrazně přesáhl mez stanovenou v § 196a odst. 3 obch. zák. Podle mínění dovolatelky spadá prodej výrobního produktu akcionáři pod pojem úplatný převod majetku ve smyslu § 196a odst. 3 obch. zák. Dále dovolatelka uvádí, co je účelem auditu v souladu se zákonem o auditorech a komoře auditorů, v tehdy platném znění. Za zcela nesprávný pak považuje závěr odvolacího soudu, že „prodej piva majoritnímu akcionáři představoval charakterem

běžné obchodování a nikoli převod majetku na který míří ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák.“ V rozporu se svým shora uvedeným tvrzením (že z dokazování před soudem prvního stupně vyplynulo, že objem obchodů uskutečněných mezi společností a jejími akcionáři výrazně přesáhl mez stanovenou v § 196a odst. 3 obch. zák.) pak dovolatelka konstatuje, že k vyřešení této otázky nebyl proveden důkaz fakturami společnosti k jejichž předložení sice soud společnost vyzval, ale následně jejich nepředložení toleroval.

A konečně dovolatelka namítá, že se soud nevypořádal ani s jejím tvrzením týkajícím se stanovování emisního kursu akcií společnosti při zvýšení základního jmění. Zabýval se pouze otázkou stanovení emisního kursu akcií s přihlédnutím k jejich cenám na veřejných trzích, „naprosto však ignoroval“ druhou otázku, totiž že jako „určitý investor“ rozhodovala o určení emisního kursu také P. F., a.s., která se sama měla na zvýšení základního jmění zúčastnit, popřípadě sama vybírat účastníky sdružení upisovatelů, což musí být považováno za evidentní konflikt zájmů a určení emisního kursu způsobem odporujícím ustanovení § 203 odst. 2 písm. c) obch. zák.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17., zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1.1.2001).

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 13., zákona č. 30/2000 Sb., pro řízení o některých otázkách obchodních společností a družstev zahájená na návrh, který byl podán přede dnem účinnosti tohoto zákona, se v prvním stupni použijí dosavadní právní předpisy. O takový případ se jedná i v projednávané věci, když návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady byl podán 17.4.1998.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř.

Vzhledem ke dni konání napadané valné hromady posuzoval dovolací soud věc podle obchodního zákoníku ve znění účinném do 31.12.2000.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 239 odst. 2 o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam. Přitom otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, řeší dovolací soud jako otázku předběžnou. Teprve kladným závěrem dovolacího soudu se stává dovolání přípustným.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku významnou nejen pro rozhodnutí v projednávané věci. Přitom musí jít o otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena a která není řešena ani v rozhodnutí nižšího soudu publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ani ve stanovisku Nejvyššího soudu, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo o případ,

kdy napadené rozhodnutí řeší určitou právní otázku v rozporu s publikovanou judikaturou. Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

Mimo předpokladu včasného návrhu na vyslovení přípustnosti dovolání (který byl v dané věci naplněn) může být dovolání ve smyslu citovaného ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právní otázky (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu.

Zásadní právní význam dovolací soud shledává především v řešení otázky, zda akcionář, splňující podmínky ustanovení § 183b obch. zák., ve znění po novele provedené zákonem č. 142/1996 Sb. (dále jen „novela“), na kterého se podle ustanovení čl. II. bodu 7 novely nevztahovala odkupová povinnost podle ustanovení § 183b obch. zák., měl takovou povinnost, jestliže následně nabyl akcie v rozsahu, se kterým ustanovení § 183b obch. zák. odkupovou povinnost spojuje, aniž při tom akcie v jeho majetku přesáhly podíl, který měl v důsledku jednání ve shodě před účinností novely.

V ustanovení čl. II. bodu 7 novely se určuje, že pokud má ke dni účinnosti tohoto zákona akcionář podíl na veřejně obchodovatelných akciích společnosti v rozsahu zakládajícím povinnost učinit veřejný návrh smlouvy o koupi akcií podle § 183b obch. zák., není povinen veřejný návrh smlouvy o koupi akcií učinit, ledaže po nabytí účinnosti tohoto zákona nastanou předpoklady zakládající vznik povinnosti podle § 183b obch. zák.

Dovolatelka vykládá uvedené ustanovení tak, že jestliže se po účinnosti novely změnil právní důvod, ze kterého původní majoritní akcionář držel rozhodný podíl na veřejně obchodovatelných akciích společnosti, aniž se tento podíl zvětšil, vzniká mu odkupová povinnost. Tento závěr není správný.
Je pravda, že formulace „ledaže po nabytí účinnosti tohoto zákona nastanou předpoklady zakládajících vznik povinnosti podle § 183b obch. zák.“ připouští dvojí výklad. Lze ji chápat tak, jak to učinila dovolatelka, ale i tak, že teprve tehdy, jestliže po nabytí účinnosti novely vzroste podíl akcionáře nebo akcionářů jednajících ve shodě, na veřejně obchodovatelných akciích, s nimiž je spojeno hlasovací právo nad některou z dalších hranic, zakládajících odkupovou povinnost, vzniká akcionáři, či akcionářům jednajícím ve shodě, odkupová povinnost. Pouhým gramatickým výkladem proto nelze dospět k jednoznačnému výsledku.
K takovému výsledku však lze dospět výkladem teleologickým a logickým. Ustanovení čl. II. bodu 7 bylo do novely začleněno nepochybně proto, že nelze zcela zásadním způsobem následně změnit podmínky, za kterých majoritní akcionář nabyl podíl na veřejně obchodovatelných akciích společnosti, jinými slovy nelze stanovit pravou zpětnou účinnost právního předpisu.
Nový právní předpis, který řeší stejný právní institut jinak (zcela nebo jen zčásti) než dosavadní právní úprava, nemusí mít - obecně vzato - na právní vztahy, které vznikly před účinností nového právního předpisu, žádný vliv. Taková situace nastává, stanoví-li nový právní předpis, že se jím řídí jen právní vztahy, které vznikly po jeho účinnosti, a že tedy právní vztahy, vzniklé před jeho účinností, se včetně všech práv a nároků řídí dosavadními předpisy, i když tato práva a nároky vzniknou až po účinnosti nového právního předpisu (takovou úpravu například obsahuje - s některými výjimkami - ustanovení § 763 obch. zák.). Obvykle však nový právní předpis má vliv i na právní vztahy, které vznikly před jeho účinnosti; v takovémto případě nastává tzv. zpětná účinnost (retroaktivita) právního předpisu.

Právní teorie rozeznává zpětnou účinnost (retroaktivitu) pravou a nepravou. O pravou zpětnou

účinnost (retroaktivitu) jde tehdy, jestliže se novým právním předpisem má řídit vznik právního vztahu a nároků účastníků z tohoto vztahu také v případě, kdy právní vztah nebo nároky z něj vyplývající vznikly před účinností nového právního předpisu. Nepravá zpětná účinnost (retroaktivita) znamená, že novým právním předpisem se sice mají řídit i právní vztahy, vzniklé před jeho účinností, avšak až ode dne jeho účinnosti; samotný vznik těchto právních vztahů a nároky z těchto vztahů, vzniklé před účinností nového právního předpisu, se spravují dosavadní právní úpravou.
Pravá zpětná účinnost (retroaktivita) je nepřípustná. K definičním znakům právního státu patří princip právní jistoty a ochrany důvěry účastníků právních vztahů v právo. Součástí právní jistoty je také zákaz pravé zpětné účinnosti (retroaktivity) právních předpisů; tento zákaz, který je pro oblast trestního práva hmotného vyjádřen v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, lze pro ostatní právní odvětví dovodit z čl. 1 Ústavy České republiky (srov. například právní názor uvedený v nálezu pléna Ústavního soudu České republiky ze dne 28.2.1996 sp. zn. Pl. ÚS 9/95, uveřejněném pod č. 16 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky, sv. 5, roč. 1996 - I. díl, a v nálezu pléna Ústavního soudu České republiky ze dne 4.2.1997 sp. zn. Pl. ÚS 21/96, uveřejněném pod č. 63/1997 Sb. a usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 34/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).
Jestliže tedy akcionář nabyl akcie za situace, kdy zákon nespojoval s nabytím určitého podílu odkupovou povinnost (a tomuto stavu odpovídala nepochybně i nabývací cena), nelze mu následně zpětně takovou povinnost uložit, neboť takový postup by zakládal pravou zpětnou účinnost zákona. To však neznamená, že pokud takový akcionář, poté, co zákon spojil se získáním určitého podílu na veřejně obchodovatelných akciích odkupovou povinnost, nabude další akcie, překračující některou ze zákonných hranic, odkupová povinnost mu nevzniká. Za situace, kdy si akcionář při nabývání akcií již musel být vědom důsledků jejich nabytí (což se nepochybně promítlo i do kupní ceny), není důvodu jej odkupové povinnosti, chránící minoritní akcionáře, zprostit.
Z uvedeného vyplývá, že jestliže zákon akcionáře odkupové povinnosti ohledně určitého, dříve nabytého podílu na veřejně obchodovatelných akciích zprostil, právem mohl usuzovat na to, že jestliže tento podíl zůstane nezměněn, ale změní se pouze právní důvod, na jehož základě takový podíl získal, odkupová povinnost mu nevzniká; postavení tohoto akcionáře pokud jde o možnost zasahovat do poměrů společnosti se totiž v důsledku takové změny zásadně nezměnilo. To platí i pro postavení minoritních akcionářů.
Námitka dovolatelky, týkající se nesplnění odkupové povinnosti původního majoritního akcionáře je tedy nedůvodná.
Rovněž námitku dovolatelky, že rozhodnutí o tom, že veřejně obchodovatelná bude pouze část akcií společnosti vydaných po sloučení společnosti s O., a.s. a P. V. n. N., a.s., je v rozporu se zákonem, uznal dovolací soud za otázku zásadního právního významu.
O tom, že zákon nebrání, aby byla veřejně obchodovatelná pouze část akcií společnosti, již Nejvyšší soud rozhodl v usnesení ze dne 3.1.2001, sp. zn. 29 Odo 213/2001, publikovaném v časopisu Soudní judikatura č. 2/2002.

V projednávané věci však nedošlo ke zrušení veřejné obchodovatelnosti části akcií, ale k tomu, že společnost P. p., a.s poté, co valné hromady zúčastněných společností rozhodly o jejím sloučení s O., a.s. a P. V. n. N., a.s. a došlo k zápisu sloučení do obchodního rejstříku, požádala jen u části nových akcií vydávaných v souvislostí se sloučením o povolení veřejné obchodovatelnosti, zatímco pro tu část, která připadla majoritnímu akcionáři, o povolení veřejné obchodovatelnosti nepožádala. Přitom akcie slučovaných společností byly všechny veřejně obchodovatelné.
K tomu dovolací soud uzavřel, že lze přisvědčit dovolatelce, že rozhodování o zrušení veřejné obchodovatelnosti patří podle ustanovení § 187 písm. h) obch. zák. do působnosti valné hromady. Do působnosti valné hromady patří podle téhož ustanovení i rozhodnutí o podání žádosti o povolení k veřejnému obchodování s akciemi společnosti. Bez takového rozhodnutí valné hromady nelze žádost o povolení k veřejnému obchodování akcií podat. Přitom o podání žádosti o povolení k veřejnému obchodování s akciemi společnosti, které budou jejím společníkům vydány po sloučení, mohly

rozhodnout jak valné hromady rozhodující o sloučení, tak kterákoli valná hromada přejímající společnosti po sloučení. Bez takového rozhodnutí valné hromady nelze žádost o povolení k veřejnému obchodování s nově vydávanými akciemi společnosti podat.
Dovolatelka v projednávané věci nenamítá, že společnost přesto, že valná hromada rozhodla o podání žádosti o povolení k veřejnému obchodování se všemi nově vydávanými akciemi společnosti, podala žádost jen ohledně některých z nich a ani ze spisu takový skutkový stav nevyplývá.
Jestliže pak valná hromada (valné hromady rozhodující o sloučení) rozhodla o tom, že má být podána žádost o povolení k veřejnému obchodování s akciemi pouze ohledně části akcií, měla navrhovatelka napadat rozhodnutí valné hromady společnosti, jejíž akcionářkou byla, v části, kterou rozhodla o podání takového návrhu, žalobou na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. Jestliže tak v zákonem stanovené lhůtě neučinila anebo jestliže nebyla její žaloba úspěšná, je takové rozhodnutí valné hromady platné a nelze je již přezkoumávat. Jeho platnost nelze posuzovat ani v rámci rozhodování o platnosti usnesení jiné valné hromady jako předběžnou otázku.
Námitku dovolatelky, že se soud „nevěrohodně a bez hlubšího seznámení s problematikou“ vypořádal s námitkou, že napadaná valná hromada schvalovala závadnou účetní závěrku, ve které byly zahrnuty i obchody mezi společností a jejími majoritními akcionáři, na základě smluv, které nebyly platně uzavřeny, dovolací soud za otázku zásadního právního významu nepovažuje. Soud prvního stupně v projednávané věci zjistil, že podle zprávy auditora o ověření roční účetní závěrky společnosti za rok 1997, nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by naznačovaly, že účetní záznamy, na základě kterých byla účetní závěrka sestavena, nebyly úplné, průkazné a správné ve všech významných souvislostech. Účetní závěrka podle zprávy auditora zobrazuje majetek, závazky, vlastní jmění a finanční situaci společnosti ke dni 31.12.1997 a výsledek jejího hospodaření za rok 1997 v souladu se zákonem o účetnictví.
Již v rozhodnutí ze dne 3.1.2002, sp. zn. 29 Odo 180/2001, Nejvyšší soud uzavřel, že zpracování účetní závěrky v rozporu se zákonem, ať již co do správnosti, průkaznosti či úplnosti, může odůvodnit prohlášení usnesení valné hromady za neplatné. Takový stav však nemůže způsobit jakákoli, třeba i nevýznamná odchylka od podzákonných předpisů upravujících vedení účetnictví.

Podle ustanovení § 39 odst. 1 obch. zák., musí mít akciová společnost účetní závěrku ověřenu auditorem podle zákona o auditorech. Účelem uvedeného ustanovení nepochybně je zajistit kvalifikované posouzení účetní závěrky akciové společnosti. Ustanovení § 14 zákona č. 524/1992 Sb., o auditorech, platného ke dni ověření účetní závěrky, určuje, že auditor ověřuje, zda údaje v účetní závěrce věrně zobrazují stav majetku, závazků, rozdíl majetku a závazků, finanční situaci a výsledek hospodaření a zda je účetnictví vedeno úplně, průkazným způsobem a správně. Uvedené ustanovení tedy vymezuje rozsah, ve kterém má auditor účetní závěrku posuzovat. Tento zákonem stanovený rozsah posouzení je proto třeba brát za měřítko předepsané kontroly účetní závěrky akciové společnosti, a tedy i za kriterium, při jehož splnění účetní závěrka akciové společnosti odpovídá zákonu. Jestliže auditor v auditorské zprávě o ověření napadané účetní závěrky konstatoval, že účetní závěrka ve všech významných ohledech zobrazuje majetek, závazky a vlastní jmění společnosti v souladu se zákonem o účetnictví, bylo by možno napadat platnost usnesení o schválení účetní závěrky pouze za předpokladu, že zpráva auditora o jejím ověření je nesprávná, nepravdivá či neúplná. To však dovolatelka v projednávané věci netvrdí a správnost závěrů auditora nenapadá. Napadá pouze platnost některých smluv, uzavřených společností v rozhodné době. Taková tvrzení však nejsou ke zpochybnění závěrů auditorské zprávy dostačující.
Námitku dovolatelky, že o určení emisního kursu rozhodovala také P. F., a.s., která se sama měla na zvýšení základního jmění zúčastnit, popřípadě sama vybírat účastníky sdružení upisovatelů, což musí být považováno za evidentní konflikt zájmů a určení emisního kursu způsobem odporujícím ustanovení § 203 odst. 2 písm. c) obch. zák., dovolací soud přezkoumat nemohl.
U této otázky odvolací soud převzal zjištění soudu prvního stupně ze zápisu z valné hromady, že při rozhodování o zvýšení základního jmění nebyl schválen původní návrh na zvýšení základního jmění, ale protinávrh. Podle tohoto protinávrhu měl být emisní kurs akcií na zvýšení základního jmění o

jmenovité hodnotě 100,- Kč určen „na základě metody vytváření ceny podle poptávky s přihlédnutím k ceně akcií“ na veřejných trzích. Následně mělo představenstvo společnosti zkontrolovat, zda emisní kurs odpovídá stanovenému způsobu. Pokud by odpovídal a činil nejméně 100,- Kč, mělo jej po zápisu usnesení valné hromady o zvýšení základního jmění schválit. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že uvedený způsob určení emisního kursu není v rozporu se zákonem. K námitce, že se na stanovení kursu měla podílet P. F., a.s., která připadala v úvahu jako upisovatel akcií a jde tedy o konflikt zájmů, učinil odvolací soud skutkové zjištění, že usnesení valné hromady o zvýšení základního jmění účast P. F., a.s. na určení způsobu zvýšení základního jmění nezakládá.
Jak patrno z uvedeného závěru, odvolací soud nehodnotil námitku dovolatelky týkající se účasti P. F., a.s. na stanovení emisního kursu po stránce právní, ale učinil skutkové zjištění o tom, že napadané usnesení valné hromady účast P. F., a.s. na určení emisního kursu akcií neupravuje. Tento skutkový závěr odvolacího soudu dovolatelka napadá.

Jak se uvádí shora, z ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. vyplývá, že v rámci důvodu přípustnosti dovolání podle tohoto ustanovení lze napadat pouze právní závěry odvolacího soudu, nikoli závěry skutkové. Z ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. pak vyplývá, že vady uvedené v § 237 posuzuje soud i tehdy, jestliže je uplatněným důvodem přípustnosti dovolání důvod podle § 239 odst. 2 o. s. ř. a jestliže shledá dovolání přípustným, posuzuje i vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Jak patrno z uvedeného, nedostatky ve skutkových zjištěních dovolací soud v případě přípustnosti dovolání podle § 239 odst. 2 o. s. ř. přezkoumávat nemůže.
Pokud jde o dovolatelkou tvrzenou „zmatečnost“ výroku rozhodnutí odvolacího soudu, dovolací soud uzavřel, že odvolací soud svým potvrzujícím výrokem pouze z důvodu ekonomiky řízení sám opravil chybu v psaní v rozhodnutí soudu prvního stupně a takový postup „zmatečnost“ výroku nezakládá.
Podle ustanovení § 200e odst. 1 a 3 ve vazbě na ustanovení § 9 odst. 4 písm. j) o. s. ř. se ve věcech vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady rozhoduje usnesením. Rozhodnutí odvolacího soudu má proto povahu usnesení, i když tak není označeno, a proto také dovolací soud rozhodl ve věci usnesením. Uvedený nedostatek označení však není takovou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí věci.
O nákladech dovolacího řízení rozhodl dovolací soud podle ustanovení § 243b odst. 4, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 2 věta prvá o. s. ř. (analogicky), neboť dovolatelka procesně zavinila, že dovolací soud dovolání odmítl a ze spisu se nepodává, že by společnosti vznikly náklady řízení, o jejichž úhradě by musel soud rozhodnout.
Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

V Brně 29. ledna 2003

JUDr. Ivana Štenglová, v.r.
předsedkyně senátu

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Valná hromada (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejné zakázky
- Výklad právních předpisů, přepravní smlouva
- Smluvní pokuta (exkluzivně pro předplatitele)
- Zpráva o vztazích
- Zákaz konkurence
- Vypořádací podíl v bytovém družstvu (exkluzivně pro předplatitele)
- Základní kapitál
- Skladování
- Smlouva o obchodním zastoupení (exkluzivně pro předplatitele)
- Škoda a identifikace poškozeného (exkluzivně pro předplatitele)